

набуття в ході життєдіяльності індивіда здібностей, які є наслідком власних свідомих зусиль. Розвиток здібностей особистості неминує призводити до модифікації її потреб, які визначають людину, тобто потреби постають логічним продовженням або віддзеркаленням здібностей.

Факторами, які стримували формування і розвиток умов відтворення людського потенціалу України, належить непродумана соціально-економічна політика 90-х рр. XX ст., яка породила непрофесійне управління людським потенціалом і підірвала матеріальну та духовно-моральну складові умов відтворення людського потенціалу. Це виявилось в різкому падінні рівня життя всіх верств населення, деформації системи цінностей з різким зміщенням потреб у бік матеріально-прагматичних інтересів, кризі трудової етики, деформації структури зайнятості тощо.

Серед найгостріших проблем, які сьогодні перешкоджають природному формуванню та відтворенню людського потенціалу України, слід виділити такі: - демографічна криза; - гальмування відтворювального процесу людського потенціалу та скорочення частки працездатного населення пов'язане також із значними обсягами еміграції; - стан здоров'я нації; - хитке фінансове підґрунтя формування та відтворення людського потенціалу.

Враховуючи історичні, демографічні, соціальні, економічні та релігійні особливості України, сучасний стан відтворення людського потенціалу потребує: створення сприятливого клімату для забезпечення до кризового рівня відтворення населення і виходу зі стану депопуляції; подолання негативних явищ у сфері працевлаштування з метою зупинення впливу висококваліфікованих людських ресурсів, які є основою людського потенціалу України; покращення систем охорони здоров'я та освіти; підняття мінімальної заробітної платні на рівень, вищий за прожитковий мінімум.

Література

1. Бондарчук К. Профорієнтація як складова відтворення людського потенціалу в Україні // Україна: аспекти праці.-2007.-№7.-с.26-29.
2. Економічна енциклопедія: В 3-х т. /Під ред.. С. Мочерного та ін.-К.: Академія, 2002.-Т.1.-864с.
3. Соціально - економічне становище України / Демографічна ситуація // www.stat.gov.ua.

Наталія Бурик
аспірант,

Донецький державний університет управління,
м. Донецьк

ЕКОЛОГІЧНЕ СТРАХУВАННЯ ЯК ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Страховання – один з найдавніших видів суспільно-економічних відносин. При будь-якому суспільно-економічному ладі і рівні розвитку продуктивних сил суспільство потребує протидії різного роду випадковостям, які здатні завдати економічних збитків. За багато століть свого існування людство виробило ефективний спосіб, який дозволяє компенсувати збиток, який наноситься непередбачуваними подіями, за рахунок спеціально утвореного страхового фонду.

Страховання, як один з методів створення страхового фонду, є одним з найважливіших економічних інститутів по компенсації та зменшенню втрат від подій,

виникнення яких має випадковий характер. Протягом століть страхування удосконалювалося, змінювалися його організаційні форми, методи компенсації збитків, збільшувалася різноманітність страхових програм у міру розширення поля страхових інтересів та зміни страхових ризиків. При цьому на всіх етапах свого розвитку страхування забезпечувало безперервність суспільного відтворення через компенсацію збитків від стихійних і інших небезпек кожного з його учасників.

На сучасному етапі розвитку суспільства страхування як економічна категорія представляє собою систему економічних відносин, яка включає сукупність форм і методів формування цільових фондів грошових коштів та їх використання для покриття збитків при непередбачуваних негативних явищах [1].

Страховий ринок має розгалужену та складну структуру, яка складається з різних галузей та видів страхування та страхових організацій. Всю сукупність страхових відносин за об'єктами можна поділити на п'ять галузей: особистісне, майнове, соціальне, страхування відповідальності та страхування підприємницьких ризиків. Одним з видів страхування, який за своєю суттю поєднує в собі всі вище наведені види страхування є екологічне страхування (або страхування екологічних ризиків).

В закордонній практиці «екологічне страхування» означає страхування цивільно-правової відповідальності власників потенційно небезпечних об'єктів в зв'язку з необхідністю відшкодування збитку третім особам, який було зумовлено технологічною аварією або катастрофою. Більш розширене поняття включає загальну відповідальність, яка передбачає захист страхувальника у разі порушення проти нього позову при нанесенні шкоди власності з метою відшкодування збитків [2]. При цьому, страхуванню підлягає зобов'язання страхувальника, яке передбачене законом про кримінальну відповідальність, відшкодувати збитки, які наноситься фізичним та юридичним особам в результаті негативної дії шкідливих речовин на землю, воду та повітря в результаті їх аварійного забруднення. Страхується також майнова шкода, яка є наслідком порушення прав користування водним простором або свідомства про користування ними, прав власності та прав на обладнання і виробничу діяльність.

Закордоном екологічне страхування є важливим економічним інструментом захисту навколишнього природного середовища, оскільки прибуток страховика залежить від якості довкілля, яке, у свою чергу, залежить від превентивних природоохоронних заходів. Воно здійснюється в рамках майнового страхування, а розмір збитку визначається традиційними методами оцінки недоотриманого прибутку та втрат майна.

У поданому трактуванні метою екологічного страхування є компенсація як прямих (шкода здоров'ю, природним ресурсам, майну), так і опосередкованих (втрата доходу або збільшення видатків у зв'язку з простоями виробництва, очисткою та видаленням відходів) збитків.

Деяко інше поняття екологічного страхування існує у вітчизняній практиці - його визначають виходячи з операцій майнового страхування та страхування відповідальності, а також процесів, які виникають у навколишньому середовищі під впливом шкідливих речовин. Інакше кажучи, екологічне страхування здійснюється як страхування відповідальності за аварійне забруднення навколишнього середовища й спрямоване на компенсацію шкоди третіх осіб.

Укладення договору екологічного страхування закріплює передачу ризику виникнення непередбачених обставин від підприємства до страхової компанії шляхом придбання страхового захисту. В даному випадку перевагою для покупця полісу є відрегульованість грошових потоків при настанні страхового випадку, помірний рівень щорічних платежів, а премії майбутніх років можуть бути включена до бюджету та фінансового плану компанії.

Розвиток екологічного страхування в Україні ускладнюється важким

фінансовим станом більшості підприємств, які є джерелами підвищеної екологічної небезпеки та кризовим станом економіки в цілому. В умовах низької платоспроможності потенційних страхувальників стабільно може розвиватися тільки обов'язкове страхування, оскільки на оплату внесків з добровільного страхування у підприємств просто не вистачає коштів. Багато підприємств, які є джерелами підвищеної екологічної небезпеки, мають дуже високий ступінь зносу основних фондів та менш екологічні технологічні процеси, що зумовлює високу вартість страхування та підвищений ступінь ризику настання страхових випадків. Тому складається ситуація, коли підприємства, що мають найбільшу потребу в страхуванні екологічного ризику, залишаються не залученими до системи екологічного страхування через брак коштів.

На сьогоднішній день, при відсутності врегульованих механізмів екологічного страхування, винуватці екологічних збитків фактично не несуть ніякої відповідальності. Раніше приблизно 10 % збитків відшкодував держрезерв, 2 – 3 % – винуватець, інша частина не відшкодовувалася зовсім [4]. Практично не існує відомостей з компенсації збитків, які були викликані аварійними забрудненнями навколишнього середовища, не існує і результативного механізму їх відшкодування. Таким механізмом відшкодування збитків навколишньому середовищу має стати страхування екологічних ризиків.

Таким чином, у висновок можна зазначити, що екологічне страхування є перспективним і ефективним засобом створення сприятливих економічних умов для залучення капіталів комерційних структур до процесу забезпечення екологічної безпеки, підвищення надійності роботи промислових підприємств і створення додаткових робочих місць. Воно є надійним інструментом економіко-правового механізму охорони навколишнього природного середовища та вимагає подальшого розвитку.

Література

1. Шахов В.В. Введение в страхование: экономический аспект / В.В. Шахов – М.: Финансы и статистика, 1992. – 192 с.
2. Моткин Г.А. Основы экологического страхования / Г.А. Моткин – М.: Наука, 1996. – 192 с.
3. Екологічний менеджмент: еколоого-економічні засади раціонального природокористування / І.А. Кінаш, Н. Б. Кирич, О. Б. Погайдак. - Навчальний посібник. Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль, 2011. 267 с.
4. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/734.html>

Катерина Вергелес
слухач магістратури,
Вінницький інститут економіки ТНЕУ,
м. Вінниця

ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Значення прибутку полягає в тому, що він є основним джерелом фінансування розвитку підприємництва, удосконалення його матеріально-технічної бази, забезпечення всіх форм інвестування.

Метою нашого дослідження є визначення формування прибутку в умовах